

Høringssvar

Til: Finansdepartementet
Fra: Creo – forbundet for kunst og kultur
Dato: 21. august 2019
Om: Ekspertutvalget som har vurdert forenkling av merverdiavgiften.

Høringssvar

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med 9.000 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunstfag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er musikkterapeuter.

Creo – forbundet for kunst og kultur het tidligere Musikernes fellesorganisasjon (MFO).

Utvalgets konklusjoner

Finansdepartementet oppnevnte utvalget den 18. januar 2019. Ekspertutvalget fikk i mandat å vurdere hvordan merverdiavgiften kan utformes enklere og med færre satser. Videre ble utvalget bedt å vurdere om det er hensyn som kan begrunne reduserte satser og nullsatser i merverdiavgiften, for eksempel hensyn til miljø, fordeling eller folkehelse.

Utvalgets konklusjoner:

- Merverdiavgiftens formål bør være å skaffe staten inntekter på en enkel måte.
- Merverdiavgiften bør være mest mulig nøytral og enkel å praktisere. Det tilsier at merverdiavgiften utformes på et bredt grunnlag og med bare én sats.
- Mål som å fremme folkehelse, miljø og fordeling kan mest målrettet ivaretas ved å bruke andre virkemidler enn reduserte satser og nullsatser i merverdiavgiften.

Differensierte satser medfører vanskelige avgrensninger som øker de administrative kostnadene både for de næringsdrivende, Skatteetaten og domstolene. Utvalget understreker videre at de differensierte satsene medfører betydelige kostnader for samfunnet. Det er ikke målrettet å bruke merverdiavgiften til å ivareta andre hensyn enn å skaffe staten inntekter. Utvalget vurderer at hensynene som ligger til grunn for å differensiere merverdiavgiften, ville vært bedre og mer effektivt ivaretatt ved å bruke andre virkemidler.

Utvalget anbefaler at dagens reduserte satser og nullsatser avvikles, og at det innføres én felles merverdiavgiftssats. Utvalget viser til at omleggingen til én felles sats vil innebære en betydelig omstilling for næringene som er berørt. Utvalget mener derfor at en omlegging til én merverdiavgiftssats bør gjennomføres i to trinn. Utvalget foreslår som et første skritt å:

- Avvikle den reduserte satsen for matvarer
- Innføre merverdiavgift med lav sats (12 prosent) for varer og tjenester med nullsats.

Varene og tjenestene som har nullsats, og tjenestene som i dag er omfattet av den lave merverdiavgiftssatsen, avgiftslegges dermed med 12 prosent. Øvrige varer og tjenester avgiftslegges med alminnelig merverdiavgiftssats. Selv om reformen gjennomføres i to trinn, er det viktig at den blir gjennomført etter en forutbestemt og kjent plan, og i løpet av en begrenset periode. Utvalget foreslår maksimalt tre år.

Utvalget foreslår at det settes av inntil 5 milliarder kroner for kompensasjoner og målrettede støtteordninger. Når overgangen til én felles merverdiavgiftssats er fullt innfasert, vil forslagene gi netto merinntekter på om lag 25 milliarder kroner årlig. Dette gir rom for enten å redusere den alminnelige merverdiavgiftssatsen fra dagens 25 prosent til 23 prosent, eller til å redusere andre skatter og avgifter. Utvalgets flertall tilrår at den alminnelige satsen reduseres, mens utvalgets mindretall tilrår å prioritere reduksjon av andre, mer vridende skatter.

Creos kommentarer

For kunst- og kulturlivet, og for den enkelte kulturarbeider, ville en slik omlegging være negativ og vil kunne gi store utfordringer for både institusjoner, ensembler og enkeltkunstnere. Etter vårt syn har denne ekspertgruppen kun vurdert forenklinger i momssystemet, men ser helt bort ifra de mange negative konsekvensene en slik omlegging vil føre til. Det er mulig at dette i en snever fagøkonomisk kontekst virker fornuftig, men når en ser dette i en større samfunnsmessig sammenheng må vi kunne stille spørsmål om denne gruppen har vært bredt nok sammensatt.

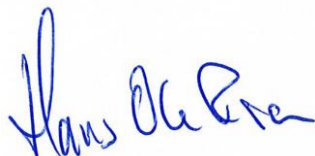
Utvalget foreslår at de negative effektene av deres forslag skal kunne kompenseres gjennom statsbudsjettet. En slik omlegging er vi sterkt kritiske til. For det første mener vi at vi har empiri til å hevde at en kompensasjon gjennom økte rammer i for eksempel kulturdepartementets budsjett ikke kommer til å fullt ut kompensere for tap gjennom andre ordninger og systemer. For det andre er vi kritiske til at utvalget ikke har diskutert hvordan en eventuell overføring av det økonomiske ansvaret for våre kunstinstitusjoner (orkestre, teatre og andre) fra statlig til regionalt nivå skal løses. Dette er som kjent foreslått i forbindelse med regionreformen. Skal da en eventuell kompensasjon løses gjennom øremerkede overføringer til fylkeskommuner og/eller kommuner? I motsatt fall; hvordan tenker utvalget at en kompensasjon skal sikres om dette skal skje gjennom de regionale/kommunale budsjettene?

For det tredje er det mange aktører som i dag har lavmoms eller er utenfor momssystemet som ikke er på statsbudsjettet. Hvordan tenker utvalget seg at disse skal kompenseres? Skal disse da på egen hånd regne ut sine tap, og så sende en søknad til en eller annen instans? Bare i vår medlemsmasse er det rundt 6.000 kunstnere/kulturarbeidere som – i større eller mindre grad – er selvstendig næringsdrivende. Alle disse vil – i større eller mindre grad – kunne bli rammet av en slik omlegging som dette utvalget foreslår. Skal disse da søke om kompensasjon gjennom kulturdepartementets budsjetter?

Til slutt så vil vi legge til at det i Stortingsmelding 8 (Kulturmeldingen) ligger klare føringer på at kunst og kultur skal være for alle, overalt. Å vektlegge kunstens og kulturens tilgjengelighet, på tvers av alt som ellers skiller oss i samfunnet, fordi det fremmer fellesskap og verdier, er selve grunnlaget for kulturmeldingen, og derfor også grunnlaget for denne Regjeringens kulturpolitikk.

På bakgrunn av dette stiller Creo spørsmål ved om utvalget har vurdert dette opp mot sitt forslag om å heve billettprisene, og er usikre på hvilke konsekvenser det eventuelt vil kunne ha på tilgjengeligheten av kultur for «folk flest».

Creo vil derfor sterkt oppfordre Finansdepartementet til å legge denne utredningen vekk på et trygt og bortgjemt sted.

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur